HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a patra)

18 decembrie 2025 *

„Trimitere preliminară – Articolul 45 TFUE – Libera circulație a lucrătorilor – Egalitate de tratament – Regulamentul (UE) nr. 492/2011 – Articolul 7 alineatul (2) – Avantaje sociale – Alocație familială – Condiție de acordare a acestei alocații unui lucrător nerezident pentru un copil al soțului sau al partenerului său înregistrat – Cerință potrivit căreia acest lucrător trebuie «să asigure întreținerea» acestui copil – Criterii de apreciere – Prezumție întemeiată pe existența unui domiciliu comun – Directiva 2004/38/CE – Articolul 2 punctul 2 litera (c) – Noțiunea de «membru de familie»”

În cauzele conexate C-296/24 [Jouxy][i]-C-307/24 [Momeut] [i],

având ca obiect 12 cereri de decizie preliminară formulate în temeiul articolului 267 TFUE de Cour de cassation (Curtea de Casație, Luxemburg), prin deciziile din 25 aprilie 2024, primite de Curte la 26 aprilie 2024, în procedurile

SM,

PX (C-296/24),

CY (C-297/24),

LK,

MF (C-298/24),

OP,

TD (C-299/24),

MY,

IX (C-300/24),

AH,

CJ (C-301/24),

AE (C-302/24),

* Limba de procedură: franceza.

[i] Numele prezentei cauze este un nume fictiv. El nu corespunde numelui real al niciuneia dintre părțile la procedură.

BF,

CG (C-303/24),

LH (C-304/24),

TB,

MV (C-305/24),

KN,

PE (C-306/24),

NB (C-307/24)

împotriva

Caisse pour l'avenir des enfants,

CURTEA (Camera a patra),

compusă din domnul I. Jarukaitis, președinte de cameră, domnul K. Lenaerts, președintele Curții, îndeplinind funcția de judecător al Camerei a patra, domnii M. Condinanzi, N. Jääskinen (raportor) și doamna R. Frendo, judecători,

avocat general: domnul R. Norkus,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

– pentru SM, PX și NB, de V. Bolard, avocat;

– pentru CY, LK, MF, OP, TD, MY, IX, AH, CJ, AE, BF, CG, LH, TB, MV, KN și PE, de P. Peuvrel, avocat;

– pentru Caisse pour l'avenir des enfants, de R. Jazbinsek, avocată;

– pentru guvernul ceh, de J. Benešová, M. Smolek și J. Vláčil, în calitate de agenți;

– pentru Comisia Europeană, de S. Delaude și B.-R. Killmann, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 12 iunie 2025,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Cererile de decizie preliminară privesc interpretarea noțiunii de „asigurarea întreținerii copilului”, evidențiată de jurisprudența Curții în contextul interpretării articolului 45 TFUE, a articolului 2 punctul 2 din Directiva 2004/38/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 29 aprilie 2004 privind dreptul la liberă circulație și ședere pe teritoriul statelor membre pentru cetățenii Uniunii și membrii familiilor acestora, de modificare a Regulamentului (CEE) nr. 1612/68 și de abrogare a Directivelor 64/221/CEE, 68/360/CEE, 72/194/CEE, 73/148/CEE, 75/35/CEE, 90/364/CEE, 75/34/CEE, 90/365/CEE și 93/96/CEE (JO 2004, L 158, p. 77, rectificare în JO 2004, L 229, p. 35, și în JO 2005, L 197, p. 34, Ediție specială, 05/vol. 7, p. 56), a articolului 1 litera (i) și a articolului 67 din Regulamentul (CE) nr. 883/2004 al Parlamentului European și al Consiliului din 29 aprilie 2004 privind coordonarea sistemelor de securitate socială (JO 2004, L 166, p. 1, rectificare în JO 2004, L 200, p. 1, Ediție specială, 05/vol. 7, p. 82), precum și a articolului 7 alineatul (2) din Regulamentul (UE) nr. 492/2011 al Parlamentului European și al Consiliului din 5 aprilie 2011 privind libera circulație a lucrătorilor în cadrul Uniunii (JO 2011, L 141, p. 1).

2 Aceste cereri au fost formulate în cadrul a 12 litigii între lucrători frontalieri, precum și soții sau partenerii înregistrați ai unora dintre ei, pe de o parte, și Caisse pour l’avenir des enfants (Luxemburg) (Casa pentru Viitorul Copiilor, denumită în continuare „CAE”), pe de altă parte, în legătură cu refuzul acesteia din urmă de a acorda alocații familiale acestor lucrători pentru copiii soților sau ai partenerilor lor înregistrați.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

Directiva 2004/38

3 Articolul 2 din Directiva 2004/38 are următorul cuprins:

„În sensul prezentei directive:

[…]

2. prin «membru de familie» se înțelege:
   (a) soțul;
   (b) partenerul cu care cetățeanul Uniunii a contractat un parteneriat înregistrat, în temeiul legislației unui stat membru, dacă, potrivit legislației statului membru gazdă, parteneriatele înregistrate sunt considerate drept echivalente căsătoriei și în conformitate cu condițiile prevăzute de legislația relevantă a statului membru gazdă;
   (c) descendenții direcți în vârstă de cel mult 21 de ani sau care se află în întreținerea sa, precum și descendenții direcți ai soțului sau ai partenerului, conform definiției de la litera (b);

[…]”

Regulamentul nr.883/2004

4 Articolul 1 din Regulamentul nr. 883/2004 prevede:

„În sensul prezentului regulament:

[…]

(i) prin «membru de familie» se înțelege:
1. (i) orice persoană definită sau recunoscută ca membru de familie sau desemnată ca membru al gospodăriei de către legislația în temeiul căreia sunt acordate prestațiile;

   […]
2. în cazul în care legislația statului membru, care este aplicabilă în temeiul punctului (1), nu face deosebire între membrii de familie și alte persoane cărora li se aplică legislația menționată, soțul/soția, copiii minori și copiii aflați în întreținere care au atins vârsta majoratului se consideră a fi membri de familie;

[…]”

5 Articolul 3 din acest regulament, intitulat „Domeniul de aplicare material”, prevede la alineatul (1):

„Prezentul regulament se aplică tuturor legislațiilor referitoare la ramurile de securitate socială privind:

[…]

(j) prestațiile familiale.”

6 Articolul 67 din regulamentul menționat, intitulat „Membrii de familie care își au reședința într-un alt stat membru”, prevede:

„Persoana are dreptul la prestații familiale în conformitate cu legislația statului membru competent, inclusiv pentru membrii familiei sale care își au reședința în alt stat membru, ca și cum aceștia și-ar avea reședința în primul stat membru. […]”

Regulamentul nr. 492/2011

7 Articolul 7 din Regulamentul nr. 492/2011, intitulat „Desfășurarea activității salariate și egalitatea de tratament”, prevede:

„(1) Lucrătorul resortisant al unui stat membru nu poate fi tratat diferit, pe teritoriul celorlalte state membre, față de lucrătorii naționali, pe criterii de cetățenie, în ceea ce privește condițiile de încadrare în muncă și de muncă și, în special, în ceea ce privește remunerarea, concedierea și, în cazul în care rămâne fără un loc de muncă, reintegrarea profesională și reangajarea.

(2) Acesta beneficiază de aceleași avantaje sociale și fiscale ca și lucrătorii naționali.

[…]”

Dreptul luxemburghez

8 Dispozițiile relevante ale dreptului luxemburghez, astfel cum erau aplicabile la data faptelor din litigiile principale, sunt articolele 269 și 270 din code de la sécurité sociale (Codul securității sociale) în versiunea care rezultă din loi du 23 juillet 2016, entrée en vigueur le 1er août 2016, portant modification du code de la sécurité sociale (Legea din 23 iulie 2016, intrată în vigoare la 1 august 2016, de modificare a Codului securității sociale), din loi modifiée du 4 décembre 1967 concernant l'impôt sur le revenu, et abrogeant la loi modifiée du 21 décembre 2007 concernant le boni pour enfant (Legea modificată din 4 decembrie 1967 privind impozitul pe venit și de abrogare a Legii modificate din 21 decembrie 2007 privind bonificația pentru copil) (*Mémorial* A 2016, p. 2348, denumit în continuare „codul").

9 Articolul 269 alineatul 1 din cod, intitulat „Condiții de acordare", prevede:

„Se introduce o alocație pentru viitorul copiilor, denumită în continuare «alocație familială».

Alocația familială se cuvine:

a) oricărui copil care locuiește în mod efectiv și continuu în Luxemburg și care are domiciliul legal în acest stat;

b) membrilor de familie, astfel cum sunt definiți la articolul 270, ai oricărei persoane supuse legislației luxemburgheze și care intră în domeniul de aplicare al regulamentelor europene sau al altui instrument bilateral sau multilateral încheiat de Luxemburg în materie de securitate socială și care prevede plata alocațiilor familiale potrivit legislației țării de încadrare în muncă. Membrii de familie trebuie să aibă reședința într-o țară vizată de regulamentele sau de instrumentele în cauză."

10 Articolul 270 din acest cod prevede:

„Pentru aplicarea articolului 269 alineatul (1) litera b), sunt considerați membri de familie ai unei persoane și dau dreptul la alocație familială copiii din căsătorie, copiii din afara căsătoriei și copiii adoptați ai acestei persoane."

Litigiile principale și întrebările preliminare

11 Prin deciziile CAE întemeiate pe articolele 269 și 270 din cod, reclamanților din litigiul principal, care sunt lucrători frontalieri care au reședința în Belgia, în Germania sau în Franța și care desfășoară o activitate salariată în Luxemburg, fie li s-a refuzat acordarea alocațiilor familiale pentru copiii soților lor sau ai partenerilor lor înregistrați (cauzele C-299/24 și C-301/24), fie li s-a retras, cu efect de la 1 august 2016, beneficiul alocațiilor primite pentru astfel de copii (cauzele C-296-C-298/24, C-300/24 și C-302/24-C-307/24).

12 Potrivit CAE, având în vedere că acești copii nu prezentau o legătură de filiație cu lucrătorii frontalieri în cauză, ei nu aveau calitatea de „membru de familie" în sensul articolului 270 din cod.

13 Conseil arbitral de la sécurité sociale (Consiliul de Arbitraj al Securității Sociale, Luxemburg) a admis acțiunile acestor lucrători având ca obiect acordarea alocației familiale sau restabilirea acesteia.

14 Conseil supérieur de la sécurité sociale (Consiliul Superior al Securității Sociale, Luxemburg) a confirmat însă, prin modificare, deciziile CAE menționate la punctul 11 din prezenta hotărâre.

15 Reclamanții din litigiul principal au formulat recurs la Cour de cassation (Curtea de Casație, Luxemburg), care este instanța de trimitere.

16 Această instanță arată că, în Hotărârea din 2 aprilie 2020, Caisse pour l'avenir des enfants (Copil al soțului unui lucrător frontalier) (C-802/18, EU:C:2020:269), Curtea a condiționat, pe baza unei interpretări a articolului 1 litera (i) și a articolului 67 din Regulamentul nr. 883/2004, coroborate cu articolul 7 alineatul (2) din Regulamentul nr. 492/2011 și cu articolul 2 punctul 2 din Directiva 2004/38, dreptul lucrătorului frontalier de a beneficia de plata alocației familiale pentru copilul soțului sau al partenerului său înregistrat, cu care nu are o legătură de filiație, de dovada că el asigură întreținerea acestui copil.

17 Având în vedere că în cauzele principale, Conseil supérieur de la sécurité sociale (Consiliul Superior al Securității Sociale) a considerat că nu s-a făcut dovada contribuției lucrătorului frontalier la întreținerea copilului soțului sau al partenerului său înregistrat, instanța de trimitere ridică problema, raportându-se de asemenea la Hotărârea din 15 decembrie 2016, Depesme ș.a. (C-401/15-C-403/15, EU:C:2016:955), elementelor obiective care pot dovedi întreținerea copilului.

18 Astfel, această instanță ridică în special problema dacă dovada unui domiciliu comun al lucrătorului frontalier și al copilului în cauză este suficientă pentru a se stabili că acest lucrător asigură întreținerea acestui copil sau dacă ar trebui de asemenea luate în considerare alte elemente obiective, precum modul de finanțare a acestui domiciliu. În acest context, s-ar pune de asemenea problema importanței care trebuie acordată vârstei copilului în măsura în care din această hotărâre ar rezulta că copiii sunt, în orice caz, prezumați a fi în întreținere până la vârsta de 21 ani. În plus, ea ridică problema importanței care ar trebui acordată contribuției părinților copilului la nevoile sale, în temeiul unei obligații de întreținere ce le revine părinților sau al unui drept de vizită și de găzduire.

19 În aceste condiții, Cour de cassation (Curtea de Casație) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare, redactate în termeni identici în cauzele C-296/24-C-307/24:

„1) a) Noțiunea de «asigurarea întreținerii» unui copil, din care decurge calitatea de membru de familie în sensul dispozițiilor dreptului Uniunii, astfel cum a fost stabilită în jurisprudența Curții în cadrul liberei circulații a lucrătorilor și al primirii de către un lucrător frontalier a unui avantaj social legat de desfășurarea de către acesta a unei activități salariate într-un stat membru, pentru copilul soțului sau al partenerului său înregistrat, cu care nu are o legătură de filiație, privită singură sau în coroborare cu principiul de interpretare largă a dispozițiilor prin care se urmărește să se asigure libera circulație a lucrătorilor, trebuie interpretată în sensul că este îndeplinită și, prin urmare, dă dreptul la acordarea avantajului social,

– prin simplul fapt al căsătoriei sau al unui parteneriat înregistrat între lucrătorul frontalier și un părinte al copilului,

– prin simplul fapt al unui domiciliu sau al unei reședințe comune lucrătorului frontalier și copilului,

– prin simplul fapt că lucrătorul frontalier suportă orice tip de cheltuieli în beneficiul copilului, chiar dacă:

– ele acoperă alte nevoi decât cele esențiale sau de întreținere,

– sunt făcute în favoarea unui terț și aduc numai indirect beneficii copilului,

– nu sunt făcute în interesul exclusiv sau specific al copilului, ci al întregii gospodării,

– sunt doar ocazionale,

– sunt mai mici decât cele suportate de părinți,

– sunt nesemnificative față de nevoile copilului,

– pentru simplul fapt că respectivele cheltuieli sunt suportate dintr-un cont comun al lucrătorului frontalier și al soțului sau al partenerului său înregistrat, părinte al copilului, fără a se ține seama de proveniența fondurilor prezente în cont,

– pentru simplul fapt că respectivul copil are cel mult 21 de ani?

b) În cazul în care se răspunde negativ la prima întrebare, noțiunea de «asigurarea întreținerii» trebuie interpretată în sensul că este îndeplinită și, prin urmare, dă dreptul la acordarea avantajului social atunci când se regăsesc două sau mai multe dintre aceste împrejurări?

2) Noțiunea de «asigurarea întreținerii» unui copil, din care decurge calitatea de membru de familie în sensul dispozițiilor dreptului Uniunii, astfel cum a fost stabilită în jurisprudența Curții în cadrul liberei circulații a lucrătorilor și al primirii de către un lucrător frontalier a unui avantaj social legat de desfășurarea de către acesta a unei activități salariate într-un stat membru, pentru copilul soțului sau al partenerului său înregistrat, cu care nu are o legătură de filiație, privită singură sau în coroborare cu principiul de largă interpretare a dispozițiilor prin care se urmărește să se asigure libera circulație a lucrătorilor, trebuie interpretată în sensul că nu este îndeplinită și, prin urmare, exclude dreptul la acordarea avantajului social,

– prin simplul fapt că există o obligație de întreținere în sarcina părinților copilului, independent de:

– aspectul dacă această creanță de întreținere este stabilită pe cale judiciară sau pe cale convențională,

– cuantumul la care a fost stabilită această creanță de întreținere,

– aspectul dacă debitorul își îndeplinește efectiv această datorie de întreținere,

– aspectul dacă contribuția lucrătorului frontalier compensează neîndeplinirea obligațiilor de către un părinte al copilului,

– prin simplul fapt că acel copil locuiește periodic, în cadrul exercitării unui drept de vizită și de găzduire sau de reședință alternativă ori în alt mod, la celălalt părinte?”

20 Prin Decizia președintelui Curții din 26 iunie 2024, cauzele C-296/24-C-307/24 au fost conexate pentru buna desfășurare a fazei scrise și a fazei orale ale procedurii, precum și în vederea pronunțării hotărârii.

Cu privire la întrebările preliminare

Observații introductive

21 Fără a ridica în mod explicit o excepție de inadmisibilitate, CAE a susținut în observațiile sale scrise că Curtea trebuia „să respingă” întrebările preliminare pentru motivul că acestea se referă la aprecierea unei situații de fapt care este de competența exclusivă a autorităților și, dacă este cazul, a instanțelor naționale competente.

22 În această privință, în cadrul procedurii prevăzute la articolul 267 TFUE, care este întemeiată pe o separare clară a funcțiilor între instanțele naționale și Curte, instanța națională este singura competentă să interpreteze și să aplice dispozițiile din dreptul național, în timp ce Curtea este abilitată să se pronunțe numai cu privire la interpretarea sau la validitatea unui text al Uniunii, pe baza situației de fapt care îi este prezentată de instanța națională (Hotărârea din 16 martie 1978, Oehlschläger, 104/77, EU:C:1978:69, punctul 4, precum și Hotărârea din 7 noiembrie 2024, ERB New Europe Funding II, C-178/23, EU:C:2024:943, punctul 21 și jurisprudența citată).

23 În ceea ce privește argumentele CAE, este suficient să se observe că, prin intermediul întrebărilor formulate, instanța de trimitere solicită în esență Curții să interpreteze articolul 45 TFUE, articolul 1 litera (i) și articolul 67 din Regulamentul nr. 883/2004 coroborate cu articolul 7 alineatul (2) din Regulamentul nr. 492/2011 și cu articolul 2 punctul 2 din Directiva 2004/38, astfel cum au fost interpretate în jurisprudența Curții rezultată din Hotărârea din 2 aprilie 2020, Caisse pour l’avenir des enfants (Copil al soțului unui lucrător frontalier) (C-802/18, EU:C:2020:269, punctele 64 și 70) și în special să ofere precizări cu privire la modul în care trebuie interpretată condiția de acordare în favoarea lucrătorului nerezident, în statul membru al încadrării în muncă, a unei alocații familiale pentru copilul soțului sau al partenerului său înregistrat, stabilită de această jurisprudență, potrivit căreia lucrătorul respectiv trebuie „să asigure întreținerea” copilului respectiv.

24 Deși revine, în definitiv, administrației și, dacă este cazul, instanțelor naționale sarcina de a aprecia dacă, în vederea acordării alocației familiale într-un anumit caz, această cerință este respectată, Curții îi revine, conform jurisprudenței citate la punctul 22 din prezenta hotărâre, sarcina de a interpreta dispozițiile dreptului Uniunii care fac obiectul întrebărilor preliminare.

25 În consecință, cererile de decizie preliminară sunt admisibile.

Cu privire la cele două întrebări

26 Prin intermediul celor două întrebări, care trebuie analizate împreună, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 45 TFUE, articolul 1 litera (i) și articolul 67 din Regulamentul nr. 883/2004 coroborate cu articolul 7 alineatul (2) din Regulamentul nr. 492/2011

și cu articolul 2 punctul 2 din Directiva 2004/38 trebuie interpretate în sensul că condiția de acordare în favoarea lucrătorului nerezident, în statul membru de încadrare în muncă, a unei alocații familiale pentru copilul soțului sau al partenerului său înregistrat, și anume că acest lucrător este obligat să „asigure întreținerea” copilului respectiv, este satisfăcută prin simplul fapt că aceștia din urmă au același domiciliu sau dacă trebuie luate în considerare alte elemente obiective pentru a stabili existența unei astfel de întrețineri.

27 În această privință, trebuie arătat, mai întâi, că, potrivit unei jurisprudențe constante, un lucrător nerezident poate beneficia de plata unei prestații de stat în temeiul unui avantaj social, precum ajutoarele financiare pentru studii superioare, nu numai pentru propriul copil, ci și pentru copilul soțului sau al partenerului său înregistrat, cu care acest lucrător nu are o legătură de filiație, în cazul în care lucrătorul menționat asigură întreținerea acestui copil (a se vedea în acest sens Hotărârea din 15 decembrie 2016, Depesme ș.a., C-401/15-C-403/15, EU:C:2016:955, punctele 57-60, precum și jurisprudența citată).

28 În continuare, în ceea ce privește mai precis alocația familială precum cea în discuție în litigiul principal, Curtea a statuat în Hotărârea din 2 aprilie 2020, Caisse pour l’avenir des enfants (Copil al soțului unui lucrător frontalier) (C-802/18, EU:C:2020:269), pe de o parte, că o astfel de alocație familială constituie o prestație de securitate socială care intră în sfera prestațiilor familiale menționate la articolul 3 alineatul (1) litera (j) din Regulamentul nr. 883/2004. Întrucât aceasta este legată de desfășurarea unei activități salariate de către un lucrător frontalier într-un stat membru, ea constituie de asemenea un avantaj social, în sensul articolului 7 alineatul (2) din Regulamentul nr. 492/2011, din care reiese că lucrătorii nerezidenți beneficiază, în conformitate cu principiul nediscriminării care interzice orice discriminare pe motiv de cetățenie, de aceleași avantaje sociale și fiscale ca și lucrătorii naționali [a se vedea în acest sens Hotărârea din 2 aprilie 2020, Caisse pour l’avenir des enfants (Copil al soțului unui lucrător frontalier), C-802/18, EU:C:2020:269, punctele 24, 31 și 40].

29 Pe de altă parte, Curtea a aplicat în special jurisprudența constantă în materie de liberă circulație a lucrătorilor privind condițiile de acordare a unui ajutor financiar pentru urmarea studiilor superioare membrilor familiei unor astfel de lucrători, menționată la punctul 27 din prezenta hotărâre, pentru a concluziona că articolul 7 alineatul (2) din Regulamentul nr. 492/2011, care este expresia particulară, în domeniul specific al acordării avantajelor sociale, a regulii egalității de tratament consacrate la articolul 45 alineatul (2) TFUE, se opune unor dispoziții ale unui stat membru în temeiul cărora lucrătorii nerezidenți nu pot primi alocația familială în discuție în litigiul principal decât pentru propriii copii, fiind excluși cei ai soțului lor cu care nu au o legătură de filiație, dar pe care îi întreține, în condițiile în care toți copiii cu reședința în acest stat membru au dreptul să primească această alocație [Hotărârea din 2 aprilie 2020, Caisse pour l’avenir des enfants (Copil al soțului unui lucrător frontalier), C-802/18, EU:C:2020:269, punctele 64 și 70, precum și jurisprudența citată].

30 În speță, din dosarul de care dispune Curtea reiese că, în urma acestei hotărâri, Conseil supérieur de la sécurité sociale (Consiliul Superior al Securității Sociale) a statuat, prin modificare, că CAE, după ce a procedat la reexaminarea *in concreto* a cauzelor principale, refuzase în mod întemeiat alocația familială în discuție în litigiul principal lucrătorilor nerezidenți pentru copiii soțului sau ai partenerului lor înregistrat, pentru motivul că lucrătorii menționați nu asigurau în întregime întreținerea copiilor respectivi.

31 În această privință, trebuie subliniat, în primul rând, că, potrivit jurisprudenței, dispozițiile care consacră libera circulație a lucrătorilor, care constituie unul dintre fundamentele Uniunii, trebuie interpretate în sens larg (a se vedea în acest sens Hotărârea din 15 decembrie 2016, Depesme ș.a., C-401/15-C-403/15, EU:C:2016:955, punctele 58-60, precum și jurisprudența citată).

32 În al doilea rând, trebuie să se țină seama de definiția noțiunii de „membru de familie”, care figurează la articolul 2 punctul 2 din Directiva 2004/38. Astfel, noțiunea de „membru de familie” al lucrătorului frontalier care poate beneficia în mod indirect de egalitatea de tratament, în temeiul articolului 7 alineatul (2) din Regulamentul nr. 492/2011, corespunde noțiunii de „membru de familie”, în sensul articolului 2 punctul 2 din Directiva 2004/38, care cuprinde soțul sau partenerul cu care cetățeanul Uniunii a contractat un parteneriat înregistrat, descendenții direcți în vârstă de cel mult 21 de ani sau care se află în întreținerea sa, precum și descendenții direcți ai soțului sau ai partenerului [a se vedea în acest sens Hotărârea din 2 aprilie 2020, Caisse pour l’avenir des enfants (Copil al soțului unui lucrător frontalier), C-802/18, EU:C:2020:269, punctul 51 și jurisprudența citată].

33 În această privință, Curtea a precizat deja că copiii sunt, în orice caz, prezumați a fi în întreținere până la vârsta de 21 de ani, astfel cum rezultă în special din articolul 2 punctul 2 litera (c) din Directiva 2004/38 (Hotărârea din 15 decembrie 2016, Depesme ș.a., C-401/15-C-403/15, EU:C:2016:955, punctul 62) și că calitatea de membru de familie aflat în întreținere, avută de copilul soțului sau al partenerului înregistrat al unui lucrător frontalier, poate să reiasă în mod obiectiv din existența unui domiciliu comun al acestui lucrător și al copilului în cauză (a se vedea în acest sens Hotărârea din 15 decembrie 2016, Depesme ș.a., C-401/15-C-403/15, EU:C:2016:955, punctele 59 și 60).

34 În această ultimă privință, din jurisprudența menționată se poate deduce că, în prezența unui domiciliu comun al lucrătorului nerezident și al copilului soțului sau al partenerului înregistrat al acestuia din urmă, acest element obiectiv este suficient, în principiu, în sine pentru a demonstra că lucrătorul respectiv asigură întreținerea copilului respectiv, domiciliul comun caracterizând o legătură stabilă între aceste persoane.

35 Orice altă interpretare ar fi nu doar contrară principiului interpretării largi a dispozițiilor care consacră libera circulație a lucrătorilor, astfel cum s-a arătat la punctul 31 din prezenta hotărâre, ci ar încălca și jurisprudența amintită la punctul 32 din prezenta hotărâre, care impune să se țină seama de definiția „membrului de familie” prevăzută la articolul 2 punctul 2 din Directiva 2004/38 în cadrul aprecierii prin care se urmărește să se stabilească persoanele care pot beneficia în mod indirect de egalitatea de tratament, în temeiul articolului 7 alineatul (2) din Regulamentul nr. 492/2011.

36 Prin urmare, pentru a stabili dacă cerința potrivit căreia lucrătorul nerezident trebuie să asigure întreținerea copilului soțului sau al partenerului său înregistrat este respectată într-un anumit caz, este necesar să se considere că este suficientă, independent de vârsta copilului, dovada existenței unui domiciliu comun al acestui lucrător și al acestui copil, cu condiția ca acest copil să îndeplinească, în rest, criteriile prevăzute de legislația statului membru de încadrare în muncă, în speță legislația luxemburgheză, care reglementează acordarea alocației familiale în cauză.

37 Astfel, se poate prezuma, pe baza existenței unui domiciliu comun, că un lucrător nerezident care desfășoară o activitate salariată contribuie la acoperirea cel puțin a unei părți din cheltuielile gospodăriei, și anume în special a costurilor legate de locuință și de viața gospodăriei și, prin urmare, la satisfacerea nevoilor membrilor săi, inclusiv a celor ale copilului soțului sau al

partenerului înregistrat. Prin urmare, împrejurarea că lucrătorul nerezident împarte un domiciliu cu acest copil este suficientă pentru a demonstra că cerința referitoare la asigurarea întreținerii acestui copil este respectată.

38 Pe de altă parte, trebuie subliniat că acest domiciliu comun nu trebuie să fie în mod necesar permanent. Pe de o parte, ținând seama de importanța fenomenului familiilor recompuse, astfel cum a arătat domnul avocat general la punctele 58 și 59 din concluzii, copilul în cauză poate de asemenea să locuiască o parte din timp împreună cu celălalt părinte, biologic sau adoptiv, care nu este soțul sau partenerul înregistrat al lucrătorului nerezident. Pe de altă parte, nu se poate considera că legătura dintre acest lucrător și acest copil este întreruptă prin simplul fapt că acesta din urmă, ca urmare a continuării studiilor, locuiește o parte din timp în afara acestui domiciliu.

39 Având în vedere problemele ridicate de instanța de trimitere, mai este necesar să se adauge, *primo*, că, întrucât existența unui domiciliu comun constituie o condiție suficientă pentru respectarea cerinței referitoare la întreținerea copilului, administrația sau, dacă este cazul, instanțele naționale nu pot impune lucrătorului nerezident să dovedească mai concret, pe lângă dovada existenței unui astfel de domiciliu, că el contribuie la cheltuielile zilnice sau la satisfacerea nevoilor speciale ale copilului în cauză.

40 În aceste condiții, atunci când un domiciliu comun al lucrătorului nerezident și al copilului în cauză lipsește în totalitate, în special din cauza studiilor urmate de acest copil, trebuie să poată fi luate în considerare alte elemente obiective care prezintă o anumită stabilitate, precum, printre altele, participarea la cheltuielile cu locuința, cu deplasarea și/sau legate de viața curentă a copilului respectiv, pentru a permite acestui lucrător să demonstreze că îi asigură întreținerea în continuare.

41 *Secundo*, existența unei contribuții de întreținere în sarcina celuilalt părinte biologic sau adoptiv al copilului soțului sau al partenerului înregistrat al lucrătorului nerezident, ipoteză avută în vedere la punctul 52 din Hotărârea din 2 aprilie 2020, Caisse pour l'avenir des enfants (Copil al soțului unui lucrător frontalier) (C-802/18, EU:C:2020:269), sau existența unui drept de vizită și de găzduire al acestui părinte nu pot fi considerate împrejurări care să permită excluderea posibilității ca acest lucrător să asigure întreținerea acestui copil, cu care are același domiciliu.

42 În această privință, trebuie arătat, pe de o parte, astfel cum a procedat domnul avocat general la punctul 49 din concluzii, că în această hotărâre Curtea a menționat lipsa, în speță, a unei astfel de contribuții cu unicul scop de a furniza asistență instanței de trimitere în aprecierea sa cu privire la aspectul dacă lucrătorul frontalier asigura întreținerea acestui copil. În consecință, existența unei contribuții de întreținere în sarcina celuilalt părinte al copilului soțului sau al partenerului înregistrat al lucrătorului nerezident nu poate fi considerată a fi un criteriu care să permită excluderea posibilității ca acest lucrător să asigure întreținerea copilului soțului sau a partenerului său înregistrat, cu care are același domiciliu. Aceasta cu atât mai mult cu cât existența unei astfel de contribuții de întreținere nu constituie o condiție care să excludă beneficiul unei alocații familiale în favoarea copilului soțului sau al partenerului înregistrat al unui lucrător rezident cu care acesta din urmă are același domiciliu.

43 Pe de altă parte, luarea în considerare a elementelor menționate la punctul 41 din prezenta hotărâre pentru a exclude posibilitatea ca lucrătorul nerezident să asigure întreținerea copilului soțului sau al partenerului său înregistrat ar echivala cu interpretarea cerinței referitoare la întreținerea copilului cu încălcarea principiului interpretării largi a dispozițiilor care consacră libera circulație a lucrătorilor, astfel cum s-a amintit la punctul 35 din prezenta hotărâre.

44 *Tertio*, este necesar să se precizeze, astfel cum a arătat domnul avocat general la punctul 61 din concluzii, că din prezumția de întreținere de către lucrătorul nerezident a copilului soțului sau al partenerului său înregistrat, întemeiată pe un domiciliu comun, rezultă că administrația sau, dacă este cazul, instanțele naționale nu pot refuza acordarea alocației familiale, precum cea în discuție în litigiul principal, acestui lucrător decât în împrejurări excepționale. Un astfel de refuz nu poate fi justificat decât dacă din dosar reiese că lucrătorul respectiv a făcut declarații false sau nu participă, în realitate, în niciun mod la cheltuielile legate de întreținerea copilului, acestea fiind suportate în întregime de un terț.

45 Având în vedere ansamblul considerațiilor care precedă, este necesar să se răspundă la întrebările adresate că articolul 45 TFUE, articolul 1 litera (i) și articolul 67 din Regulamentul nr. 883/2004 coroborate cu articolul 7 alineatul (2) din Regulamentul nr. 492/2011 și cu articolul 2 punctul 2 din Directiva 2004/38 trebuie interpretate în sensul că condiția de acordare unui lucrător nerezident, în statul membru de încadrare în muncă, a unei alocații familiale pentru copilul soțului sau al partenerului său înregistrat, și anume că acest lucrător este obligat să „asigure întreținerea” acestui copil, este satisfăcută atunci când există o comunitate familială între lucrătorul respectiv și copilul biologic sau adoptiv al soțului său sau al partenerului său înregistrat, care se caracterizează prin existența unui domiciliu comun al aceluiași lucrător și al acestui copil.

Cu privire la cheltuielile de judecată

46 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a patra) declară:

Articolul 45 TFUE, articolul 1 litera (i) și articolul 67 din Regulamentul (CE) nr. 883/2004 al Parlamentului European și al Consiliului din 29 aprilie 2004 privind coordonarea sistemelor de securitate socială, coroborate cu articolul 7 alineatul (2) din Regulamentul (UE) nr. 492/2011 al Parlamentului European și al Consiliului din 5 aprilie 2011 privind libera circulație a lucrătorilor în cadrul Uniunii și cu articolul 2 punctul 2 din Directiva 2004/38/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 29 aprilie 2004 privind dreptul la liberă circulație și ședere pe teritoriul statelor membre pentru cetățenii Uniunii și membrii familiilor acestora, de modificare a Regulamentului (CEE) nr. 1612/68 și de abrogare a Directivelor 64/221/CEE, 68/360/CEE, 72/194/CEE, 73/148/CEE, 75/34/CEE, 75/35/CEE, 90/364/CEE, 90/365/CEE și 93/96/CEE,

trebuie interpretate în sensul că

condiția de acordare unui lucrător nerezident, în statul membru de încadrare în muncă, a unei alocații familiale pentru copilul soțului sau al partenerului său înregistrat, și anume că acest lucrător este obligat să „asigure întreținerea” acestui copil, este îndeplinită atunci când există o comunitate familială între lucrătorul respectiv și copilul biologic sau adoptiv al soțului sau al partenerului său înregistrat, care se caracterizează prin existența unui domiciliu comun al aceluiași lucrător și al acestui copil.

Semnături